

Puntdevista 99. Sense motivació no hi ha aprenentatge (9/5/2022)

Un antic refrany diu que “la fe mou muntanyes”, expressió que podríem substituir per “la motivació ho pot tot”, i així simbolitzar que a l'hora d'actuar és molt important el compromís, el desig que s'hi posi per fer-ho bé, per superar les possibles dificultats que s'hi puguin presentar. Tot això és perfectament aplicable a les situacions d'aprenentatge escolar, que necessiten del compromís personal per dur-les a terme de manera ferma.

Amb raó, els docents es lamenten quan constaten una manca de desig d'aprendre en alguns alumnes, quan no els hi veuen compromís per esforçar-se. Saben que si els alumnes no volen aprendre, no hi ha res a fer. Per tant, motivar-los vers l'aprenentatge és una de les tasques que formen part de l'actuació docent professionalitzada, encara que resulti difícil i no sempre es tingui èxit.

Però la pregunta que ara ens podem fer és si les disposicions administratives de passar curs sense haver assolit els aprenentatges bàsics en alguna matèria i, fins i tot, obtenir titulació amb aquestes mancances, serà un element per motivar els alumnes perquè s'esforcin en aprendre, o bé un motiu d'abandonament i despreocupació. Per això resulta sorprenent que no s'hagi obert un debat pedagògic sobre les disposicions que al respecte es plantegen en la proposta curricular derivada de la recent llei estatal d'educació. Perquè una cosa és oferir tots els ajuts possibles als qui tinguin dificultats, i una altra acceptar que segueixin endavant sense haver-les resolt. Certament que això depèn de l'acord dels corresponents equips docents, però la pressió al respecte serà evident. Pensar que s'establiran programes de recuperació del curs anterior mentre s'està en el següent, resulta poc realista.

És clar que no motiven tots els aprenentatges per igual, però n'hi ha alguns que són necessaris per seguir aprenent, sinó es perd l'oportunitat d'avançar per un camí que demanarà aprendre al llarg de tota la vida: els coneixements canvien i les necessitats de saber, també. Cada vegada més, qui no estigui al nivell de les exigències dels nous temps restarà condemnat a la manca de promoció, i es trobarà amb successives dificultats per encaixar en una societat en canvi permanent. El teòric favor que se suposa no exigir en el temps de formació bàsica pot ser l'impediment per al desenvolupament personal més endavant.

Davant d'uns temps d'incertesa, de canvi permanent, una de les fites de l'educació sistemàtica ha de ser la capacitat de superar dificultats, d'adaptació a noves situacions, revisar i adquirir nous coneixements. I tot això demana voluntat, esforç, continuïtat. A banda d'alguns privilegiats que hi pugui haver per naixement o fortuna, la discriminació en la gran massa de ciutadans vindrà donada pels qui saben i poden seguir aprenent i els qui no saben ni saben aprendre.

Són diverses les tècniques que els docents poden aplicar per motivar els alumnes, diverses i de diferent eficàcia segons els casos – sense que n'hi hagi d'infal·libles –, com per exemple: fer atractius els coneixements, reforçar l'autoestima de l'alumne, informar clarament sobre les fites que s'han

d'aconseguir, realitzar activitats diverses i compartides, ..., però un element motivador també és el coneixement real dels resultats (aprenentatges) aconseguits. Per tant, l'avaluació, a banda de constituir una activitat imprescindible per al docent per saber quins resultats obté en la seva feina, és també element motivador per al propi alumne, que ha de constatar els resultats que aconsegueix i el que li pugui mancar per tenir èxit en els aprenentatges establerts. Es motivarà si sap que no ha après de manera suficient i se li diu que endavant, que ja ho recuperarà més endavant? L'avaluació no és una activitat repressora, sancionadora, sinó una activitat informadora, a partir de la qual s'han de treure conseqüències per seguir aprenent.

Vull pensar que, a banda de disposicions administratives que puguin obeir a interessos diversos, com baixar les estadístiques de suposats "fracassos" escolars, els docents, en els seus centres respectius, prendran les mesures responsables que convenen als seus alumnes, per no tancar-los la possibilitat d'aprendre i seguir aprenent. I això segurament passa per motivar i exigir, alhora que ajudar.

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)